

Aan Commissie ####
AB ####

Adviesnota

Datum	####	Portefeuillehouder:	
Documentnummer	####	Bestuurlijk	####
Projectnummer	P8305RF	WMT	####
Bijlage(n)	1	Bestuursprogramma	Waterveiligheid
		Opdrachtgever	####
		Opsteller	####
Onderwerp	Onteigeningsbeschikking inzake dijkversterking Grebbedijk		

Voorstel

Aan de commissie wordt advies gevraagd op onderstaand voorstel aan het AB.

Voorgesteld wordt:

Het geven van een onteigeningsbeschikking die betrekking heeft op de onteigening van onroerende zaken in de gemeenten Rhenen en Wageningen.

Inhoud onteigeningsbeschikking:

- I. De onroerende zaken die zijn vermeld op de lijst van [datum] die behoort bij dit besluit ter onteigening aan te wijzen op naam van de publiekrechtelijke rechtspersoon Waterschap Vallei en Veluwe;
- II. De rechtbank Gelderland, locatie Arnhem te verzoeken om dit besluit te bekrachtigen;
- III. Het college van dijkgraaf en heemraden te belasten met de indiening van dit verzoek tot bekrachtiging bij de rechtbank en de verdere afwikkeling van dat verzoek;
- IV. Het college van dijkgraaf en heemraden op te dragen al datgene te doen (besluiten te nemen dan wel handelingen te verrichten) dat bijdraagt aan de (onherroepelijke) bekrachtiging van dit onteigeningsbesluit;
- V. Het college van dijkgraaf en heemraden op te dragen om bij het wegvallen van de grondslag of noodzaak van onteigening, de bekrachtigingsprocedure voor de betreffende onroerende zaken te beëindigen;
- VI. Het college van dijkgraaf en heemraden te belasten met de indiening van het verzoek aan de rechtbank tot vaststelling van de schadeloosstelling ten gevolge van de onteigening en de verdere afwikkeling van dat verzoek;

- VII. Het college van dijkgraaf en heemraden de bevoegdheid te verlenen tot indiening van het verzoek aan een notaris tot het verlijden van de onteigeningsakte en de verdere afwikkeling van dat verzoek;
-

Inleiding

De Grebbedijk is een primaire waterkering in het beheer bij Waterschap Vallei en Veluwe. De dijk beschermt de bewoners van de Gelderse Vallei tegen hoge waterstanden in de Nederrijn. Ook in de toekomst moet de dijk veiligheid bieden. Uit de laatste wettelijke toetsing die is uitgevoerd in 2017, volgt dat de dijk op dit moment niet voldoet aan de wettelijk voorgeschreven signaleringswaarde en ondergrens, beiden een vastgestelde overstromingskans. Daarom moet Waterschap Vallei en Veluwe de dijk versterken.

Na onderzoek en participatie heeft Waterschap Vallei en Veluwe een projectbesluit voorbereid en opgesteld (Projectbesluit Dijkversterking Grebbedijk), waarin de dijkversterkingsmaatregelen zijn opgenomen. Het Projectbesluit is door het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap vastgesteld op 10 juni 2025 en door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, in afstemming met de provincie Utrecht, op 1 juli 2025 goedgekeurd. Op 10 juni 2025 heeft het college van dijkgraaf en heemraden eveneens ingestemd met de voorbereiding van een onteigeningsprocedure. Op 17 juli 2025 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met een uitvoeringskrediet ten behoeve van de realisatiefase van het projectbesluit.

Om uitvoering te kunnen geven aan het projectbesluit moet het waterschap beschikken over de nog niet bij hem in eigendom zijnde kadastrale percelen. Het waterschap spant zich in om met alle eigenaren en rechthebbenden minnelijk overeenstemming te bereiken. Dit is (vooralsnog) niet in alle gevallen mogelijk gebleken. Om tijdig over de benodigde kadastrale perce(e)l(sgedeelt)en te kunnen beschikken is onteigening noodzakelijk.

Beoogd effect (onteigeningsbelang)

De onteigening is nodig voor de realisatie van de maatregelen die in het Projectbesluit zijn vastgelegd. Op grond van artikel 11.6 van de Omgevingswet kan het waterschap aan een vastgesteld projectbesluit een onteigeningsbelang ontleen. Het projectbesluit is door het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap vastgesteld op 10 juni 2025 en door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, in afstemming met de provincie Utrecht, op 1 juli 2025 goedgekeurd.

Het Projectbesluit voorziet in de realisatie van dijkversterkingsmaatregelen ten behoeve van de Grebbedijk, globaal gelegen tussen de Wageningse Berg en de Grebbeberg. In de wijze van planuitvoering wordt inzicht verschaft door het projectbesluit als ook door de zakelijke beschrijving.

Argumenten

Noodzaak

Om het projectbesluit tijdig te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat het waterschap de eigendom, vrij van lasten en rechten, verkrijgt van de onroerende zaken die zijn vermeld in de bij deze beschikking behorende onteigeningslijst.

Het waterschap heeft met de eigenaren overleg gevoerd om deze onroerende zaken minnelijk in eigendom te verkrijgen. Met andere rechthebbende(n) heeft het waterschap overleg gevoerd over het vervallen van zakelijke/persoonlijke rechten op deze onroerende zaken. In de periode december 2024 tot en met februari 2025 is een eerste schriftelijke bieding uitgebracht en in september 2025 is een tweede schriftelijke bieding uitgebracht.

Dit overleg heeft vooralsnog niet tot (volledige) overeenstemming geleid. Omdat niet aannemelijk is dat het overleg op afzienbare termijn tot vrijwillige eigendomsoverdracht gaat leiden of overeenstemming kan worden bereikt over het vervallen van de zakelijke/persoonlijke rechten is de onteigening noodzakelijk om de maatregelen uit het projectbesluit tijdig te kunnen verwezenlijken.

Er is geen sprake van een omstandigheid, als bedoeld in artikel 11.7 van de Omgevingswet, op grond waarvan zou moeten worden aangenomen dat de noodzaak tot onteigening in de gegeven omstandigheden ontbreekt. Daarmee staat vast dat de onteigening op dit moment noodzakelijk is.

Urgentie

De planning van de uitvoering van het projectbesluit is als volgt:

De gunning van de aanlegfase aan de aannemer heeft plaatsgevonden in september 2025. In het eerste jaar gaat de aannemer werken aan een uitvoeringsontwerp, waarbij specifieke onderdelen mogelijk al eerder klaar zijn. De daadwerkelijke werkzaamheden aan de dijk vinden naar verwachting plaats tussen 2026 en 2029. Werkzaamheden binnendijks kunnen in principe het hele jaar plaatsvinden. Buitendijks moet rekening gehouden worden met het hoogwater in de winterperiode, het 'gesloten seizoen'. Er worden in maximaal 2 werkvakken tegelijkertijd werkzaamheden uitgevoerd. Hierbij zijn voorwaarden vanuit natuurwetgeving over waar wanneer gewerkt kan worden van toepassing. De planning is dat de hoogwaterveiligheid van de Grebbedijk eind 2029 op orde is.

Uit deze planning volgt dat aannemelijk is dat binnen drie jaar na de inschrijving van de onteigeningsakte een begin zal worden gemaakt met de realisatie van de dijkversterking. Daarmee is de urgentie om op dit moment over te gaan tot onteigening in overeenstemming met het wettelijk criterium, zoals opgenomen in artikel 11.11 van de Omgevingswet, aangetoond.

Kanttelingen en risico's

Vertraging

Als niet tot onteigening wordt overgegaan is het waterschap afhankelijk van de bereidheid van grondeigenaren en rechthebbenden om tot overeenstemming te komen. Het is onzeker of dit slaagt en binnen welke termijn dit slaagt. Dit leidt tot vertraging en onzekerheid of het project (tijdig) tot uitvoering kan worden gebracht. Een tijdige start van de werkzaamheden is noodzakelijk voor het realiseren van de waterveiligheidsopgave. Bij onteigening heeft het waterschap na het doorlopen van de procedure het benodigde eigendom verkregen en kan daarna met de uitvoering op de onteigende percelen of perceelsgedeelten worden gestart.

Voortdurend inzet op minnelijke overeenstemming

Tijdens de gehele onteigeningsprocedure zal worden geprobeerd om (alsnog) minnelijke overeenstemming te bereiken met eigenaren en rechthebbenden zodat in dat geval onteigening niet meer nodig is.

De rechtbank kan anders beslissen

Nadat het Algemeen Bestuur tot onteigening heeft besloten dient de onteigeningsbeschikking ter bekrachtiging naar de rechtbank te worden gestuurd. Belanghebbenden kunnen bij de rechtbank bedenkingen inbrengen tegen de onteigeningsbeschikking. Mede op basis van de ingebrachte bedenkingen kan de rechtbank het verzoek tot bekrachtiging afwijzen of slechts gedeeltelijk toewijzen. De uitkomst van de bekrachtigingsprocedure kan daarom van invloed zijn op de voortgang van de uitvoering van de dijkversterking.

Financiën

Nadat de onteigeningsbeschikking onherroepelijk is geworden moet de rechtbank binnen 12 maanden verzocht worden om de schadeloosstelling vast te stellen. Dit verzoek moet door een advocaat worden ingediend. De schadeloosstelling en de proceskosten worden gedekt door het uitvoeringskrediet dat beschikbaar is gesteld voor de realisatiefase.

Juridische aspecten

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet heeft geleid tot een aanzienlijke stelselwijziging ten aanzien van de ruimtelijke ordening in Nederland. Dit geldt ook voor de onteigening.

Onder de voorheen geldende Onteigeningswet was het de Kroon die op verzoek van het Algemeen Bestuur de voor de uitvoering van een project noodzakelijke percelen of perceelsgedeelten bij Koninklijk Besluit aanwees. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet dient het Algemeen Bestuur zelf een onteigeningsbeschikking te nemen. Nadat het Algemeen Bestuur een besluit heeft genomen moet de onteigeningsbeschikking ter bekrachtiging naar de rechtbank worden gestuurd, dus ook wanneer naar aanleiding van de terinzagelegging van het ontwerpbesluit geen zienswijzen naar voren zijn gebracht.

Omdat de betreffende gronden in verschillende kadastrale gemeenten liggen waar verschillende rechtbanken bevoegd zijn, zal overeenkomstig artikel 16.94 Omgevingswet de rechtbank Gelderland, locatie Arnhem de onteigeningsbeschikking moeten bekrachtigen.

Alle grondeigenaren en rechthebbenden zijn geïnformeerd over het projectbesluit en met hen zijn onderhandelingen gevoerd. Aangezien onteigening vanuit de bestaande rechtspositie van de belanghebbende(n) een ingrijpend en zwaar middel is dat slechts in het uiterste geval mag worden toegepast om de tijdige uitvoering van de dijkversterking te kunnen waarborgen, is deze procedure met zorgvuldigheid doorlopen.

Communicatie

Toepassing uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Overeenkomstig artikel 16.33b van de Omgevingswet en artikel 3:11, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) hebben de ontwerponteigeningsbeschikking met daarbij behorende stukken van ##-##-#### tot en met ##-##-#### in de gemeenten Rhenen en Wageningen ter inzage gelegen. De stukken zijn binnen bovengenoemde periode tevens digitaal beschikbaar gesteld op de website: [directe link invoegen naar website met stukken].

De volgende stukken hebben in de hierboven genoemde periode ter inzage gelegen:

- ontwerponteigeningsbeschikking;
- concept voorstel college van dijkgraaf en heemraden aan het algemeen bestuur;
- lijst te onteigenen onroerende zaken;
- grondtekening;
- planologische grondslag met daarop een projectie van de grondtekening;
- zakelijke beschrijving van het onteigeningsplan;
- ontwerp met daarop een projectie van de grondtekening.

Overeenkomstig artikel 3:12 Awb is van de terinzagelegging van de ontwerponteigeningsbeschikking en de onteigeningsstukken op ##-##-#### openbaar kennis gegeven in het waterschapsblad, van [datum], [nummer].

Verder is de ontwerponteigeningsbeschikking (met bijbehorend concept voorstel van het college van dijkgraaf en heemraden aan het algemeen bestuur alsmede de onteigeningslijst) overeenkomstig artikel 3:13 van de Awb, voorafgaand aan de terinzagelegging toegezonden aan belanghebbenden. Daarbij zijn belanghebbenden gewezen op de mogelijkheid om schriftelijk of mondeling zienswijzen over de ontwerponteigeningsbeschikking naar voren te brengen.

Binnen de termijn dat de ontwerponteigeningsbeschikking ter inzage heeft gelegen [is/zijn] daarover [een zienswijze/ zienswijzen] naar voren gebracht. Deze [zienswijze/zienswijzen] [is/zijn] vermeld in de zienswijzennota die bij dit voorstel is gevoegd en waarin een reactie van het bevoegd gezag is voorzien.

De [zienswijze/zienswijzen] [heeft/hebben] niet tot aanpassingen in de onteigeningsbeschikking geleid. Of indien van toepassing: De [zienswijze/zienswijzen] [heeft/hebben] tot de volgende aanpassingen in de onteigeningsbeschikking geleid:[beschrijven aanpassingen].

Indien van toepassing: Binnen de termijn dat de ontwerponteigeningsbeschikking ter inzage heeft gelegen zijn geen zienswijzen naar voren gebracht.

Ondertekening

drs. ing. K.A. Blokland
secretaris-directeur

CONCEPT